

PÁCHATEĽ STÁLE NA SLOBODE

**CRIME SCENE
DO NOT CROSS**

**NASHVILLE CRIME STOPPERS
CASH FOR CLUES**

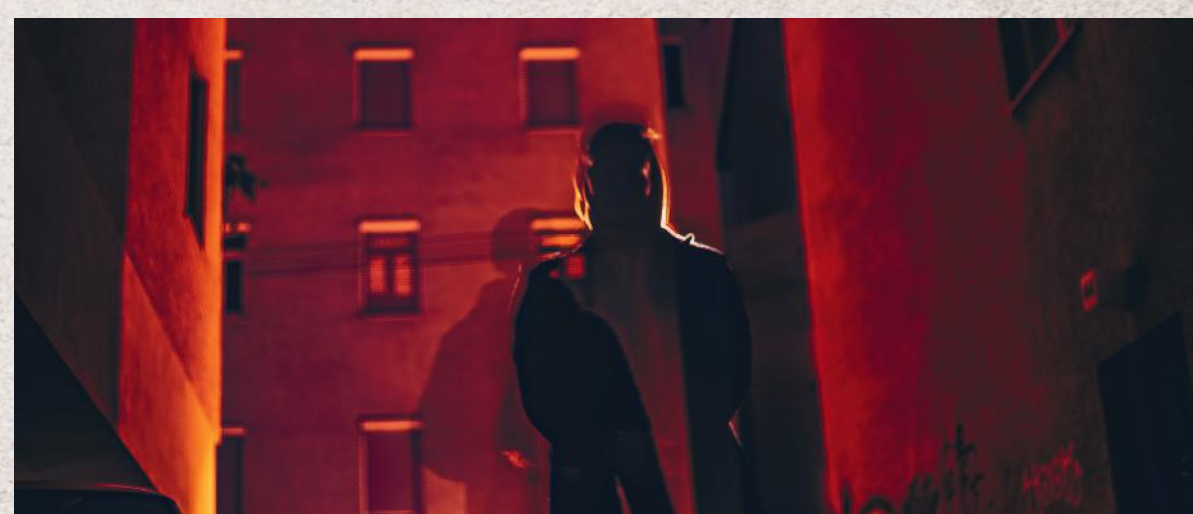
ZLOČIN POD RÚŠKOM TMY

V centre jednej zo slovenských obcí sa stal závažný trestný čin zabitia. Ide o bezprecedentný prípad. Jedinečný charakter prípadu prilákal pozornosť svetových špičiek v oblasti kriminality. Medzi nimi Scooby Doo, Rex, Hercule Poirot, Jessica Fletcher, Sherlock Holmes. V najbližšom období budú dôkladne skúmať terén, zhromažďovať dôkazy, objavovať skryté súvislosti. Na mieste sa doposiaľ našli nezvyčajné predmety, medzi nimi palička, klobúk, motyčka, pochúťka pre psa, monokel a stopy. Pozurohodné je, že každý z predmetov sa viaže k jednému z detektívov.

Na základe tohto zistenia nezávislí odborníci polemizujú o možnej zaujatosti detektívov poverených vyšetrovaním. Kto spáchal trestný čin, sa nevie.

Viac skutočností nám nebolo odhalených, pretože prebieha jeho vyšetrovanie. V rubrike budeme o prípade naďalej informovať.

Máte pre sebou 5 stanovišť. Vyberte si, kde začnete. Odpovede sú väčšinou formou výberu z troch možností. Svoje odpovede si zapíšete do tabuľky na opačnej strane. Vaším cieľom bude snažiť sa tímovou prostredníctvom cvičení odhaliť pravý charakter prípadu, a teda jeho vinníka. Po dokončení úlohy na stanovišti si hodte kockou. Podľa padnutého čísla zistíte, akým úkonom sa budete zaoberať cestou na ďalšie stanovište.

ilustrčná fotografia

TROJICA OSÔB VYPOVEDALA

OLÍVIA HORVÁTOVÁ

Poznám zosnulého umelca, pána Charlesa Reynoldsa, už mnoho rokov.

Neraz som navštívila výstavu jeho očarujúcich umeleckých diel. Charles nebol len talentovaný umelec, ale aj milovaná osobnosť, ktorá bola nesmierne prínosná pre komunitu. Neviem si predstaviť, že by niekomu vadil.

V deň smutnej udalosti som bola doobeda na turistike v lese. Neskôr som išla na dohodnuté stretnutie v kaviarni s Jessicou Fletcher. Nechali sme sa úplne pohltiť konverzáciou. Rozlúčili sme sa až za tmy. Videla som ju odchádzať smerom k parku.

ALAN DISINBÍTOR

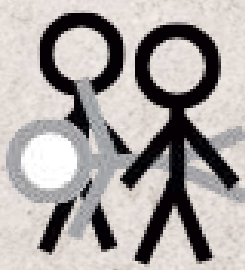

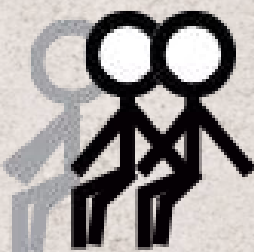
Mal som ho veľmi rád, bol to skvelý človek, inšpirácia pre ostatných aj pre mňa osobne. Občas sme sa stretli v Lokále ale nepracovali sme spolu.

FILOMÉN BUNDA

Patrím k obdivovateľom jeho umeleckej tvorby. Jeho nedávna séria zožala úspech a získala si pozornosť médií. Viem, že mal niekoľko záujemcov o kúpu.

NAJNOVŠIE SPRÁVY NA WWW.KRIMISPRAVY.COM/KRIMIRUBRIKA/

1.		ÚNOS JEDNÉHO Z DETEKTÍVOV Preneste na ďalšie stanovište v rukách jednu osobu. Daná osoba musí mať počas prenosu vystreté ruky a nesmie spadnúť.
2.		MEDZINÁRODNÝ ZATYKAČ Držite jednej osobe ruky za chrbtom, zakryte oči a takto odprevadzte na každé stanovište bez toho, aby spadla.
3.		SPLYNUTIE S DAVOM Spravte stoličky, teda kľaknite si v jednom rade tak, že si sadnete na človeka za vami. Prejdite takto bez pádu na ďalšie stanovište.
4.		KRYJEME SI CHRÁT Prejdite na ďalšie stanovište vo dvojiciach alebo trojiciach tak, aby ste sa celý čas dotýkali chrbtami.
5.		POSTRELENÉ KURENCE Každý si musí držať ľavou rukou pravé chodidlo vo vzduchu a takto preskakať k ďalšiemu stanovištu. Musíte sa držať blízko seba.
6.		TÍMOVÁ PRÁCA Vystrite ruky a chyťte sa všetci v kruhu tak, aby ste vytvorili mnohoúholník. Prejdite ďalej bez pokrčenia rúk, či pokazenia strán.

PREČÍTAJTE SI REAKCIE A VÝPOVEDE Z RÔZNYCH MÉDIÍ A URČITE, ČI IDE O FAKT, NÁZOR, DOMNIENKU ALEBO HOAX

Každá veta obsahuje prvky typické pre fakt, názor, hoax, či domnienku. Dokážeš ich rozpoznať? Za každé správne riešenie získaš jeden bod.

A = fakt | B = názor | C = domnienka

1. [SherlockDoBasy.sk](#)

James Moriarty - Príspevok z redakcie: "Luhár Sherlock bol konečne prichytený pri čine. Všetky médiá to tvrdia. Rozošlite túto správu ďalej a dostaňme ho do basy! #SherlockDoBasy"

2. [SherlockDoBasy.sk](#)

Phillip Anderson - Anketa: "Po toľkých rokoch v praxi už aj Sherlock má svoje prečiny, či skryté toky peňazí. Mali by sme spoločne vyšetriť vyšetrovateľa. #SherlockDoBasy"

3. [OslobodmeSherlocka.sk](#)

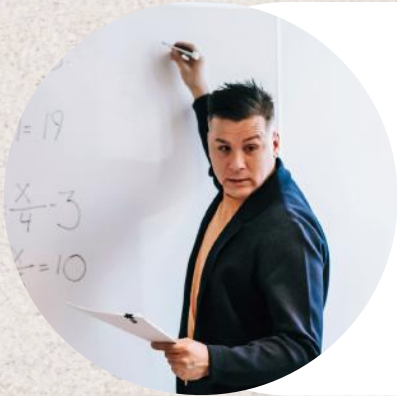
Martha Louise Hudson - Anketa: "Nemyslím si, že by Sherlock dokázal také niečo spraviť. Z mojej skúsenosti je niekedy zvláštny, ale vrah? Podľa mňa nie"

4. [OslobodmeSherlocka.sk](#)

Greg Lestrade - Svedok: "Vraždu som síce priamo nevidel, ale hovoril som so Sherlockom pár minút predtým na káve. Nebol by takého niečoho schopný, príliš bol v ten deň totiž unavený."

5. [Vysetrovatel.sk](#)

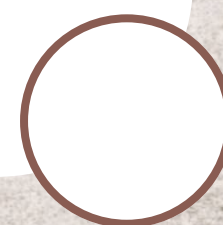
Mycroft Holmes - Tlačová správa: "Práve prešetrujeme celý zločin. Na základe doterajších zistení polície môžeme ale s istotou potvrdiť, že Sherlock tento skutok nevykonával. Jeho priateľ John Watson potvrdil že v čase skutku boli spolu a kamerové záznamy, ktoré čoskoro sprístupníme verejnosti, tvrdia to isté!"

A = fakt | B = názor | C = domnienka

6. Vysetrovatel.sk

Mary Morstan - blízka Sherlocka: "Sherlocka poznám cez môjho snúbenca Johna. V čase, keď sa údajne tento skutok stal, sme boli všetci spolu."

7. SherlockDoBasy.sk

Irene Adler - výpoveď svedka: "Sherlocka som stretla pár hodín pred činom. Zhodou náhod som sa motala v uličke, kde sa vražda udiala a podarilo sa mi zahliadnuť vraha pri úteku. Viem, že to Sherlock nebol, lebo po tom, čo stratil klobúk som videla, že je holohlavý a Sherlock má predsa vlasy."

8. OslobodmeSherlocka.sk

Molly Hooper - výpoveď blízkej Sherlocka: "Sherlocka poznám už pár rokov. Často chodí za mnou do márnice, ale vždy pôsobí veľmi vyrovnane. Nikoho by nezabil"

9. OslobodmeSherlocka.sk

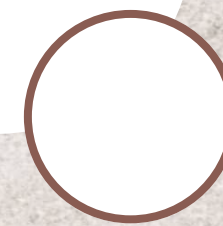
Neznámy - výpoveď svedka: "Bola som tam, keď sa to stalo. Určite to spravil. Do basy s ním!"

10. Vysetrovatel.sk

Irene Adler - výpoveď svedka: "Sherlock ma chcel zabiť tiež, ale utiekla so mu. Nechápeš, prečo ešte nesedí v dase."

Teraz si ešte raz prečítajte príspevky, ktoré sú faktografické a zvážte, či Sherlocka zbavujú obvinení alebo nie.

ROZOZNÁVANIE FAKTOV, NÁZOROV, HOAXOV A DOMNIENOK

Ako rozpoznať hoax?

Tip 1: Hoax často apeluje na strach z neznámeho, snaží sa vyvolať silné emócie, či má dramatické vizuálne spracovanie.

Tip 2: Hoax často nemá uvedené relevantné zdroje ani meno autora. Ak áno, ide o zdroje, či publikácie, ktoré sami o sebe nie sú dôveryhodné.

Tip 3: Hoax často vyzýva na to, aby bol hoax preposielaný ďalším osobám so zámienukou pomôcť, či informovať o "pravde" ďalších ľudí.

ZÁPIS Z DENNÍKA REXA

Zase klasický deň. Nič extra. Vstal som skoro ráno ešte pred svitaním a ako prvé, čo som urobil, bolo, že som zjedol hrstku kostičiek zo špajze. Krabicu som dal medzi ostatné papierové krabice a išiel ich recyklovať do neďalekých kontajnerov. Celé doobedie som strávil doma vo svojej malej útulnej kancelárii, v ktorej som si prezeral všetky svoje dôležité dokumenty, spisy a podobne. Bolo pomerne chladno, a tak som si prihodil do pahreby pár polienok dreva, aby som mal doma teplejšie. Jediný čas, čo som miestnosť opustil, bol, keď som si išiel pre kostičky, keďže si v kancelárii nikdy žiadne nenechávam. Na obed som si objednal jedlo z mojej obľúbenej reštaurácie Cuisine D'Amour a zjedol ho v kuchyni.

Hneď po tom, ako som skončil s jedením, bol čas na krátky šľofík. Keď mi oddychový čas skončil, vydal som sa do mesta a zašiel som na poštu odovzdať, čo bolo treba. Poštu mám z domu na skok, takže som si bol istý, že to nezaberie veľa času. Bolo stále vidno a bolo krásne počasie, trochu mi to prospelo. Toto bol jediný čas, čo som vyšiel tento deň z domu, hneď po pošte som sa vrátil domov. Keď som sa v noci vrátil domov, ihneď som sa pustil do práce, kancelária bola jediná miestnosť, do ktorej som v ten deň ešte vkročil. Popri práci som ujedal tie kostičky až som ich napokon všetky zjedol. Miestnosť som opustil, až keď som dokončil prácu. Skončil som až niekedy o polnoci, keď bol už čas ísť spať. Vbehol som do kúpeľne, umyl som si zuby a hneď som si išiel ľahnúť.

PRI KAŽDOM VÝROKU UVEĎTE, ČI JE DANÁ INFORMÁCIA PRAVDIVÁ, NEPRAVDIVÁ, ALEBO TAKÁTO INFORMÁCIA NEBOLA V PRÍBEHU UVEDENÁ.

A = pravdivá | B = nepravdivá | C = nebola spomenutá

Výroky na posúdenie:

- 1. Rex si objednával z francúzskej reštaurácie.

☐

- 2. Rex kúril dubovým drevom.

☐

- 3. Rexova cesta domov trvala dlhšie než mala.

☐

- 4. Rex si na pošte vyzdvihol krabice kostičiek, ktoré neskôr zjedol/ktoré mu prišli.

☐

- 5. Rex zrecykloval všetky krabice, ktoré v ten deň vyprázdnil.

☐

Skúste vytvoriť dôveryhodný hoax o detektívovi Scooby-Doo za 5 minút. Môže sa jednať o hocičo, ideálne niečo, čo nevedia ostatné tímy vyvrátiť. Pri reflexii budete všetci hlasovať o ten najlepši.

Titulok:	
Text	<div></div>

OBRÁZOK

AKO BY BOLO MOŽNÉ RIEŠIŤ NIEKTORÉ Z UVEDENÝCH SITUÁCIÍ?

Ako rozpoznať hoax?

Tip 1: Hoax často apeluje na strach z neznámeho, snaží sa vyvolať silné emócie, či má dramatické vizuálne spracovanie.

Tip 2: Hoax často nemá uvedené relevantné zdroje ani meno autora. Ak áno, ide o zdroje, či publikácie, ktoré sami o sebe nie sú dôveryhodné.

Tip 3: Hoax často vyzýva na to, aby bol hoax preposielaný ďalším osobám so zámenkou pomôcť, či informovať o "pravde" ďalších ľudí.

V TÝCHTO ÚLOHÁCH BUDETE V ROLI DETEKTÍVA VYPOČÚVAŤ JESSICU. VAŠOU ÚLOHOU JE ZAREAGOVAŤ OPTIMÁLNE, TEDA TAK, ABY STE SA TOHO DOZVEDELI ČO NAJVIAC. VYBERÁTE SI VŽDY Z TROCH MOŽNOSTÍ, PODĽA VAŠEJ REAKCIE BUDE PO KAŽDOM VÝBERE ĎALEJ POKRAČOVAŤ PRÍBEH LÍNIU A ALEBO LÍNIU B.

Vstúpíte do tmavej miestnosti na policajnej stanici. Sotva je vidno nejaké obrysy. Jessica sedí na hojdacej stoličke a číta si svoju knihu. Zdá sa veľmi smutná. ____

- 1. Pozdravíte Jessicu (a)**
- 2. Ticho si sadnete (a)**
- 3. Zakašlete dosť hlasno na to, aby si vás všimla (b)**

a) Po chvíľke ticha sa vám Jessica odzdraví späť. Spomenie, že v poslednom čase sa cíti veľmi unavené a čítanie kníh ju upokojuje.

b) Jessica sa na vás pozrie. "To nebolo nutné" hovorí vám, ale pozýva si vás sadnúť k nej.

"Jessica, polícia má dôkazy proti Vám a som tu, aby som ____"

- 1. Vás dostal pred spravodlivosť (b)**
- 2. Sa s vami porozprával (a)**
- 3. Zistil, kde je pravda (a)**

a) Jessica kývne hlavou. "Viem, nerozumiem, ako sa tam dostala moja lupa. Mám ju vždy pri sebe, ale v ten večer-" Jessica sa zasekne a začne plakať.

b) "Vážne si myslíte, že som to spravila ja?" spýta sa Jessica. "Áno" odpovedáte a Jessica začne plakať.

Čo sa dialo ____?"

- 1. v ten večer (a)**
- 2. s lupou (a)**
- 3. s Vami (b)**

a) "Prepáčte," odpovedá Jessica a utiera si slzy. "Moja mačka Cica sa mi stratila. Celý deň, večer aj noc som ju hľadala a ani som nemala poňatie, kde moja lupa je."

b) "Čo Vás je do toho? Čo chcete vedieť?"

Chcel by som vedieť, ako môžete potvrdiť, že ste ____."

1. **boli naozaj doma** (a)
2. **nezabili človeka** (b)
3. **hľadali mačku** (a)

a) "Hmmm" zamyslí sa Jessica. "Myslím, že ma videli susedia. Bola som na záhrade asi okolo siedmej večer a rozprávali sme sa"

b) "Jasné, že som ho nezabila. Ved' som vám povedala, že som niečo robila doma"

"__?" Spýtate sa.

1. **Myslíte, že nám to potvrdia?** (a)
2. **Máte aj ďalšie dôkazy?** (b)
3. **Dáte mi prosím ich mená?** (a)

a) "Jednoznačne," odpovedá Jessica, ktorá sa zdá, že je rada, že ju niekto konečne vypočul. "Rada Vám pomôžem, ak bude treba, nech nájdeme toho, čo toto spravil."

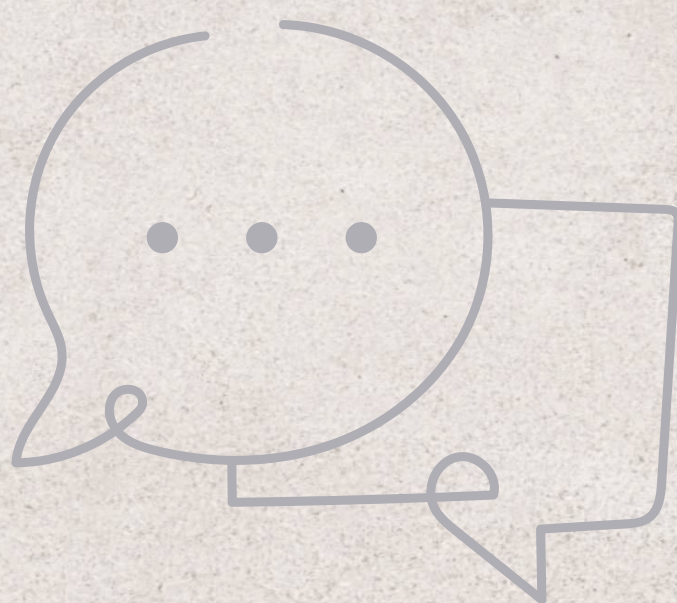
b) "Nemám. Čo som Vám povedala je všetko, čo môžem podložiť."

Zoberiete sa na odchod, a všimnete si, že sa Jessica rozplače. ____.

1. **Nevšímate si to, odídete** (b)
2. **Spýtate sa jej, či je v poriadku** (a)
3. **Poviete jej, že to určite zvládne** (a)

a) "Ale áno, len... v poslednej dobe mi na internete veľa ľudí hrozí. Vraj som stará bosorka, ktorá nevie vyšetrovať. Vraj som konečne ukázala svoju pravú povahu touto vraždou..." Zrazu si uvedomíte, že to všetko zapadá do kopy. Jessicu na internete očierňujú, lebo chcú, aby skomplikovala vyšetrovanie, a tak sa nechala udať. Zistíte od nej mená ľudí, čo sa jej vyhrážali a s novým zistením idete za komisárom polície.

b) Výsluch sa nepodaril. Odchádzate bez nových zásadných informácií.

MORÁLNA DILEMA

Čo je to morálka? Reprezentácia sociálneho sveta človeka, súhrn noriem, hodnôt, podľa ktorých koná jednotlivec/skupina

Čo sú hodnoty? Hodnoty sú krátkym vyjadrením toho, čo je pre nás individuálne alebo kolektívne, v danom čase dôležité

Čo je to morálna dilema? Dilema v je situácia, pri ktorej sa rozhodujeme medzi možnosťami, z ktorých každá spôsobí nežiadúci/nemorálny dôsledok.

MÁTE OPÍSANÝCH PÁR SITUÁCIÍ, S KTORÝMI SA MÔŽETE POČAS RIEŠENIA PRÍPADU STRETNÚT. KU KAŽDEJ SITUÁCIÍ MÁTE K DISPOZÍCIÍ 2 ALĚBO 3 MOŽNÉ RIEŠENIA. VAŠOU ÚLOHOU JE SPOLOČNE SA DOHODNÚT, KTORÉ Z RIEŠENÍ JE SPRÁVNE Z MORÁLNEHO HĽADISKA. ABY STE NĚPRESADŽOVALI OSOBNÉ ZÁUJMY, ANI NEUPREDNOSTNOVALI RIEŠENIA NA ZÁKLÁDE EMÓCIÍ.

1

Si jeden z najbližších rodinných príslušníkov Poirota a v jeho počítači si našiel potenciálne kompromitujúce materiály, poukazujúce na možnú prílišnú zainteresovanosť do prípadu. Predtým, ako došlo k vražde, si vyhládaval podozrivo špecifické informácie o obeti. Čo sa rozhodneš urobiť po tomto zistení?

- ☐ Udáš Poirota na políciu (jeho aktivity budú vyšetrovať profesionáli, ktorí posúdia, čo môže mať s prípadom spoločné).
- ☐ Budeš o tom mlčať a nikomu nič nepovieš.

2

Špičkový detektív svetovej úrovne vyzve Poirota a ďalších detektívov k vyšetrovaniu náročného prípadu, za solídnu odmenu, aj napriek tomu, že pre Poirota to nepredstavuje hodnotovú prioritu.

- ☐ Prijme Poirot prípad, aby naplnil očakávania známych?
- ☐ Alebo odmietne a bude čeliť tomu, že nezapadne?

3

Poirotov spoluvyšetrovateľ každý deň podáva viaceré správy o pokroku vyšetrovania a popri tom čerpá aj zo zahraničných databáz. Poirot vie, že nedávno vyšetrovateľovi zomrela mačka a očividne vyzerá sklúčene. V jednom reporte urobil vážnu chybu. Pokarhá Poirot svojho kolegu?

- ☐ Ak by ho Poirot pokarhal, vie, že by mu priťažil.
- ☐ Ak by to nechal plávať, tak sa kolega nepoučí a chyba by sa mohla opakovať.

Zamyslite sa nad tým, prečo vznikajú misinformácie. Poznáte **rozdiel medzi dezinfo a misinfo**?

4

Parížsky denník zverejnil článok o ostatnom prípade Poirota. Je v ňom opísaný ako hrdina, avšak je plný dezinformácií o prípade a je obviňovaný nesprávny páchatel'. Poirot s istotou vie o jeho nevine, a vie, že mu nehrozí zatknutie. Avšak verejná mienka ovplyvnená bude. Má Poirot žiadať opravu článku, aj keby tým sám prišiel o prestíž?

☐

Áno

☐

Nie

5

Poirot svojej tete, ktorá sleduje dezinfo weby, zablokoval hrbu internetový stránok, aby sa viac nekrmila nepravdami a nenavštevovala ich. Má jej o tom povedať?

☐

Ak by to urobil, určite by ju vyviedol z miery a mohla by sa naňho nahnevať.

☐

Ak by jej to tvárou v tvár nepovedal, mohla by sa trápiť, či sa niečo na jej počítači pokazilo a bude v neistote.

Dilema nemá správne riešenie, nedokážeme určiť, ktoré riešenie je lepšie ako iné. Dôležité je, že každý máme iné hodnoty/priority v živote, a preto sa budeme rozhodovať na základe iných kritérií. Niektorí v prvej úlohe zvolia miernejšie dopady na Poirota, budú ho spravodlivo vyšetrovať a niektorí by svojho známeho za nič na svete neudali. Kritériom pri rozhodovaní sú dopady. Každé z rozhodnutí má iné dopady. Poznáme viacero typov dopadov: kvantitatívne, kvalitatívne, dlhodobé... a.i. Preto sme sa rozhodli prekvapivo neuprednostňovať v bodovaní žiadne z odpovedí, ale udeliť za ktorúkoľvek možnosť plný počet bodov. V prvej úlohe je možnosť „budeš o tom mlčať a nikomu nič nepovieš“, ktorá nie je ideálnym riešením, pretože to môže viesť jednotlivca do nepohodlia. Nachádza sa tam, pretože nie vždy nám napadne to ideálne riešenie situácie, záleží to od našich predchádzajúcich skúseností a vedomostí. Možno po tréningu asertivity by reagoval inak.

TVORBA VLASTNÉHO HOAXU

Ako vyzerá “dobrý” hoax?

Tip 1: Hoaxy často apelujú na emócie človeka a snažia sa vyvolať rýchlu a spontánnu reakciu.

Tip 2: Lepšie hoaxy sa budú snažiť tváriť dôveryhodnejšie. Skúste použiť polopravdu alebo k nemu podpísať verejne známú osobu.

Tip 3: Na prežitie hoaxu je potrebné jeho šírenie. Formulujte ho tak, aby bola šanca na jeho zdieľanie čo najväčšia (napríklad uveďte, že je to aj v záujme obete).

AKO ROZPOZNAŤ KYBERŠIKANOVANIE

Dotknutá osoba prestane komunikovať na sociálnych sieťach, či iných zdrojoch komunikácie, ktoré má s rodinou a priateľmi.

Dotknutej osobe veľa krát zvoní telefón alebo chodia sms správy, ale nezdvíha, neodpovedá na ne, nechce o telefonátoch a správach hovoriť.

Ublíženia vo virtuálnom priestore vedia bolestivo zasiahnuť citlivé miesta, dokážu rozkolísať sebaúctu a zvýšiť pochybnosti o sebe, dostať obeť do izolácie, pripraviť ju o priateľov.

Tato hra vznikla v spolupráci s **dobrovoľníkmi vzdelávacieho programu digiPEERS** v rámci projektu **(Ne)hráme sa s dezinfo!**